

บทที่ 4
ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอแดง (ลาหู่ณี) ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ในโครงการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ บ้านนาศิริ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรม: มติในการดำรงชีวิตของชาวเขาเผ่ามูเซอแดง (ลาหู่ณี) หมู่บ้านนาศิริ ก่อนเข้าร่วมโครงการที่มีลักษณะสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ามูเซอแดง (ลาหู่ณี) หมู่บ้านนาศิริ หลังเข้าร่วมโครงการแล้ว ผลของการวิจัยปรากฏดังนี้ คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

บ้านนาศิริ หมู่ 2 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ในเขตอุทยานแห่งชาติเชียงดาว พิกัด 47 QMB 842751

ทิศเหนือ จรดแนวถนนสายเมืองนะ-นาแกน้อย และลำห้วยมะหลอด ติดต่อหมู่บ้านอรุโณทัย

ทิศใต้ จรดลำห้วยเฮือง ติดต่ออำเภอเวียงแหง

ทิศตะวันออก จรดลำห้วยมะหลอด และห้วยน้ำเฮือง ติดต่อบ้านนาหวาย

ทิศตะวันตก จรดแนวถนนสายเมืองนะ-นาแกน้อย และห้วยน้ำเฮืองติดต่อบ้านแกน้อย

ลักษณะภูมิศาสตร์

พื้นที่หมู่บ้าน ตั้งอยู่บนสันคอยแก้วสูงลม ที่ระดับความสูง 925 เมตรเหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง

พื้นที่ทำกิน เกิดจากการถางป่าบริเวณหุบเขาที่ล้อมรอบด้วยสันคอยบางกลอ สันคอยเหล็กจี่ สันคอยปุกผักกา และพื้นที่ลาดเทโดยรอบคอยแก้วสูงลม รวมถึงที่ราบลุ่มชายห้วยน้ำเฮืองบริเวณพิกัด 47 MB 842751 และ MB 866743 รวมพื้นที่ป่าไม้ที่ถูกทำลายเป็นที่ทำกินประมาณ 8,000 ไร่

แหล่งน้ำธรรมชาติ

ประกอบด้วย ห้วยน้ำเฮือง ไหลจากทิศตะวันตกผ่านทิศใต้ไปทางทิศตะวันตกของพื้นที่ กระทั่งบรรจบกับแม่น้ำปิงที่พิกัด 47 QMB 918714 เป็นแหล่งน้ำที่ชุมชนได้ใช้ประโยชน์ในการทำงานบริเวณที่ราบลุ่มน้ำ

ลำห้วยขนาดเล็ก บริเวณพิกัด 47 QMB 837784 ที่ระดับความสูง 1,060 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลางเป็นแหล่งน้ำที่ชุมชนใช้ในการอุปโภคและบริโภคจากระบบประปาภูเขา

ลำห้วยขนาดเล็กอื่นๆ โดยรอบที่ไหลผ่านที่ทำกินลงสู่ห้วยน้ำเฮือง ยังไม่มีการจัดการเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

เส้นทางเข้าสู่พื้นที่โครงการ

จากจังหวัดเชียงใหม่ ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 107 สายเชียงใหม่-ฝาง ถึงทางแยกปากทางเมืองงาย บริเวณหลักกิโลเมตรที่ 78+500 ตลอดเส้นทางเป็นถนนลาดยาง

จากปากทางเมืองงาย แยกซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 1178 สายเมืองงาย-เมืองนะ จนถึงบ้านรินหลวง แยกซ้ายผ่านบ้านเมืองนะ บ้านเจ็ยจันทร์ เข้าสู่เส้นทางผ่านภูเขาสูงชัน ผิวจรจรลาดยางสลับลูกรังเป็นบางช่วง กระทั่งถึงกิโลเมตร 67+250 ก่อนถึงบ้านแกน้อย 4 กิโลเมตร แยกซ้ายเข้าสู่หมู่บ้าน

จากปากทางเข้าหมู่บ้าน เป็นทางลำลองถัดลัดไปตามไหล่เขา และสันคอกวัวสุลม ระยะทาง 4 กิโลเมตร ถึงกลางหมู่บ้าน เส้นทางนี้ผิวจรจรลาดด้วยวัสดุประสานจากยางพาราซึ่งเป็นวัสดุนวัตกรรมใหม่ที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง

ประชากรและการปกครอง

ประชากร ราษฎรบ้านนาสิริ ซึ่งเป็นชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอแดง หรือลาหู่ณี ที่อพยพจากบ้านค้าย อำเภอฝาง และบ้านแกน้อย ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มาตั้งรกรากใหม่ ประมาณ 20 หลังคาเรือน เมื่อ 24-30 ปีที่แล้ว ช่วงแรกใช้ชื่อกลุ่มบ้านว่า “บ้านแม่เฮือ” มีนายลูตอ เป็นผู้นำชุมชนคนแรก

กระทั่ง 19 ปีที่แล้ว หน่วยราชการในพื้นที่เข้ามารวบรวมบ้านเรือนที่อยู่กระจัดกระจายให้มารวมกัน จึงเปลี่ยนชื่อบ้านใหม่เป็น “นาสิริ” จนทุกวันนี้ มีประชากร 430 คน แยกเป็นชาย 217 คน เป็นหญิง 213 คน

ศาสนา ส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิกและไปแตสแต้นท์ รองลงมาเป็นศาสนาพุทธ

อาชีพ เกือบทั้งหมดประกอบอาชีพทำไร่ ข้าวโพด ถั่วแดง และข้าว ไร่ตามฤดูกาล อาศัยน้ำฝนตามธรรมชาติ ผลผลิตจึงไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำฝนในแต่ละปี

เพศ ในการวิจัยครั้งนี้ ได้สัมภาษณ์เฉพาะหัวหน้าครัวเรือน จำนวน 87 ครัวเรือน ผลการวิจัยตามตาราง 1 พบว่า ร้อยละ 51.72 เป็นเพศชาย และร้อยละ 48.28 เป็นเพศหญิง

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละ เพศของประชากร

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	45	51.72
หญิง	42	48.28
รวม	87	100.00

อายุ

ผลการวิจัยตามตาราง 2 พบว่า จำนวนหัวหน้าครัวเรือน ผู้ให้สัมภาษณ์ ร้อยละ 51.72 อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 35-45 ปี รองลงมาร้อยละ 17.72 อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 46-55 ปี

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละ อายุของประชากร

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 35 ปี	13	14.94
35-45 ปี	45	51.72
46-55 ปี	15	17.24
56-65 ปี	9	10.35
66 ปีขึ้นไป	5	5.75
รวม	87	100.00

สถานภาพการสมรส

ผลการวิจัยตามตาราง 3 พบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ ร้อยละ 83.90 จะมีสถานภาพแต่งงาน ส่วนที่เหลือเป็นหม้าย โสด และหย่าตามลำดับ

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละ สถานภาพการสมรสของหัวหน้าครัวเรือน

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	3	3.45
แต่งงาน	73	83.90
หม้าย	8	9.20
หย่า	3	3.45
รวม	87	100.00

จำนวนบุตร

ผลการวิจัยตามตาราง 4 พบว่าหัวหน้าครัวเรือน ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็น โสดและหย่าจะไม่มีบุตร แต่ผู้ที่ผ่านการแต่งงานมา จะมีบุตร โดยร้อยละ 43.67 มีบุตรจำนวน 3-4 คน ร้อยละ 37.93 มีบุตรจำนวน 1-2 คน ร้อยละ 10.35 มีบุตรจำนวน 5 คนขึ้นไป และร้อยละ 8.05 ไม่มีบุตร

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของบุตรหัวหน้าครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์

จำนวนบุตร	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	7	8.05
1-2 คน	33	37.93
3-4 คน	38	43.67
5 คนขึ้นไป	9	10.35
รวม	87	100.00

อาชีพ

ผลการวิจัยหัวหน้าครัวเรือนพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนประกอบอาชีพ ทำไร่และรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 1.00

ระดับการศึกษาสูงสุด

ผลการวิจัยตามตาราง 5 พบว่า หัวหน้าครัวเรือน ผู้ให้สัมภาษณ์ ร้อยละ 74.71 ไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 25.29 เรียนจบชั้นประถมศึกษา

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละ ระดับการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือน

ระดับการศึกษาสูงสุด	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียน	65	74.71
ประถมศึกษา	22	25.29
รวม	87	100.00

ประสบการณ์การอยู่ในเขตเมือง

ผลการวิจัยตามตาราง 6 พบว่า หัวหน้าครัวเรือน ร้อยละ 68.97 (60 คน) ไม่เคยมีประสบการณ์อยู่ในเขตเมือง ร้อยละ 31.03 (27 คน) เคยอยู่ในเขตเมือง ร้อยละ 17.24 (15 คน) เคยอาศัยอยู่ในเขตเมืองนานกว่า 1 ปี

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละ ประสบการณ์การอยู่ในเขตเมืองของหัวหน้าครัวเรือน

ประสบการณ์การอยู่ในเขตเมือง	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคย	60	68.97
อยู่น้อยกว่า 6 เดือน	3	3.45
6 เดือน-1 ปี	9	10.34
มากกว่า 1 ปี	15	17.24
รวม	87	100.00

ส่วนที่ 2 การเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาผ่านชุมชนแออัด (ลาหู่ณี) ก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านนาสิริ หมู่ที่ 8 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือน จำนวน 87 ครัวเรือน กลุ่มเป้าหมายทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการใน 2 มิติ ดังนี้

มิติทางสังคม มี 4 หัวข้อคือ

1. ความสามัคคี
2. การช่วยเหลือกัน
3. ครอบครัวยุติธรรม

4. หุมนชนเข้มแข็ง

มิติทางวัฒนธรรม มี 4 หัวข้อ คือ

1. การแต่งกาย
2. อาหารและการบริโภค
3. บ้านที่อยู่อาศัย
4. การรักษาโรค

สำหรับหัวข้อย่อยที่ใช้สัมภาษณ์นั้น มิติทางสังคม มี 26 ข้อ มิติทางวัฒนธรรมนั้นมี 21 ข้อ เมื่อได้สัมภาษณ์แล้วข้อมูลที่ได้จะนำมาสังเคราะห์และวิเคราะห์ว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการสภาพสังคมและวัฒนธรรมเดิม ที่มีลักษณะสอดคล้องตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ และการเปลี่ยนแปลงหลังเข้าร่วมเป็นอย่างไร

สภาพสังคมและวัฒนธรรมเดิมก่อนเข้าร่วมโครงการ

หมู่บ้านนาสิริ ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขียงควา บนสันคอยแก้วสุลม ราษฎรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอแดง เดิมชื่อ หมู่บ้าน “แม่เฮื้อ” มีนาย “ลูตอ” เป็นผู้นำหมู่บ้านคนแรก ต่อมาหน่วยราชการเข้าไปดำเนินการจัดการโดยรวมเอาหมู่บ้านที่กระจัดกระจายมารวมอยู่ในสถานที่เดียวกัน เปลี่ยนชื่อหมู่บ้านแม่เฮื้อเป็น “นาสิริ” ประชากรในหมู่บ้านมีจำนวน 87 ครอบครัว เป็นชาย 208 คน หญิง 220 คน รวม 428 คน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ทั้งนิกายคาทอลิกและโปรเตสแตนต์อีกส่วนหนึ่งนับถือศาสนาพุทธและผีประจำหมู่บ้าน ชาวบ้านมีอาชีพทำไร่ ด้วยการปลูกพืช 3 ชนิด คือ ข้าวไร่ ข้าวโพด และถั่วแดง ตามฤดูกาล ซึ่งมีรายได้ต่ำไม่แน่นอน

สภาพที่ปรากฏในหมู่บ้านคือ ทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ถูกทำลายเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มนับจะถูกทำลายลงอย่างไม่หยุดยั้ง ซึ่งชาวบ้านได้ขยายพื้นที่เพื่อใช้เป็นที่เพาะปลูกพืชผลทางการเกษตร เพื่อการยังชีพโดยขาดความรู้ สภาพพื้นดินถูกทำลายจนเสื่อมสภาพลง น้ำที่เคยอุดมสมบูรณ์ก็เหือดแห้งลง ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์วิทยา นอกจากนั้นเส้นทางคมนาคมก็ลำบากการสัญจรและขนผลผลิตการเกษตรไปจำหน่ายไม่สะดวก จึงทำให้เศรษฐกิจในหมู่บ้านตกต่ำคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนจึงแร้นแค้น และสิ่งสำคัญที่ทำลายสังคมในหมู่บ้านคือ มีเส้นทางผ่านและพักยาเสพติด ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านถูกกำหนดเป็นหมู่บ้านสีเทา เผ่าระวังจากเจ้าหน้าที่

สภาพสังคม ลักษณะทางสังคมของชาวเขาเผ่ามูเซอแดง หมู่บ้านนาศิริจะมีความผูกพันกันอย่างหลวมๆ ทั้งนี้เพราะไม่มีแซ่สกุลหรือสายใยบรรพบุรุษที่จะมาผูกพันสมาชิกในหมู่บ้าน แต่ละครบครัวมีอิสระที่จะแยกตัวออกไปจากหมู่บ้านได้ทุกเวลา โดยจะเริ่มต้นจากครัวเรือนซึ่งส่วนใหญ่จะประกอบด้วยพ่อ แม่ ลูก หลาน โดยประเพณีเกี่ยวกับการแต่งงาน ผู้ชายมูเซอแดงจะต้องไปรับใช้พ่อแม่ฝ่ายหญิงระยะหนึ่งก่อน เมื่อเสร็จภารกิจแล้วก็จะแยกออกมาสร้างบ้านของตนเองต่างหาก การนับถือญาติพี่น้องของมูเซอแดงจะถือว่าญาติทางฝ่ายภรรยามีความสำคัญน้อยกว่าญาติจริงๆ และเมื่อรู้ว่าใครเป็นสมาชิกในกลุ่มญาติของตนก็ไม่อนุญาตให้แต่งงานกัน

การปกครอง ในหมู่บ้านจะมีผู้นำ 3 ฝ่ายคือ หัวหน้าหมู่บ้าน ผู้นำทางศาสนา ผู้อาวุโส ต่อมาทางราชการเข้าไปจัดตั้งผู้ใหญ่บ้านและกรรมการหมู่บ้านขึ้น มีนายวิชัย จะนะ เป็นผู้ใหญ่บ้าน นายจะชีอี้อือ เป็นผู้นำหมู่บ้าน กรรมการหมู่บ้านมี 4 คน คือ นายสุภาพ จะมุ นายถือปู จะวอ นายคะเวย จะวอ นายจะลา จะนะ เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในการพัฒนาหมู่บ้าน ส่วนการตัดสินใจเมื่อมีการกระทำผิดเกี่ยวกับประเพณี และกรณีพิพาทระหว่างชาวบ้านจะเป็นหน้าที่ของหัวหน้าหมู่บ้าน และกลุ่มผู้อาวุโส ร่วมกันตัดสินใจตามกฎเกณฑ์เดิมของชนเผ่าตามจารีตประเพณี หากทำผิดรุนแรงอาจได้รับโทษถึงขั้นถูกขับออกจากหมู่บ้านเพื่อความสงบสามัคคีในชุมชน

สำหรับการช่วยเหลือกันในชุมชน เช่น งานแต่งงานและงานขึ้นบ้านใหม่หรืองานศพ หลังจากที่ได้รับช่วยเหลือกันจนเสร็จพิธีทางศาสนาหรือประเพณีแล้วก็จะเลี้ยงอาหาร แขกที่มาร่วมงาน เป็นการสังสรรค์นันทนาการ ในสังคมหากมีคนป่วย ก็จะมีการช่วยเหลือกัน โดยให้ปู่จอหรือหมอเมืองมาทำการดูแลรักษาตามความเชื่อและภูมิปัญญา ก่อน หากมีอาการมากก็จะนำส่งโรงพยาบาลในตัวอำเภอ ในชุมชนหมู่บ้านนาศิริจะอยู่ร่วมกันตามสภาพสังคมของชนเผ่าที่สืบต่อมาจากบรรพบุรุษ ดำรงชีพอยู่กับธรรมชาติตามสภาพภูมิประเทศ ถึงแม้ค่าครองชีพหรือคุณภาพชีวิตจะต่ำ แต่ก็อยู่กันอย่างปกติสุข อบอวน มีการช่วยเหลือสงเคราะห์กัน อยู่กันแบบพอเพียง

ด้านวัฒนธรรม ของชาวเขาเผ่ามูเซอแดง บ้านนาศิรินั้น การแต่งกาย ด้วยชุดประจำเผ่า ผู้ชายมักจะใส่เสื้อเชิ้ตสีน้ำเงินแก่หรือสีเทาเข้มหรือสีดำ มีกระเป๋าดร่งหน้าอกทั้ง 2 ข้าง พร้อมด้วยฝาคี๊ด สวมกางเกงสีเดียวกับเสื้อ คาดเข็มขัดหนัง สวมรองเท้าฟองน้ำหรือรองเท้าหุ้มส้น ผู้หญิงนิยมสวมเสื้อสีดำหรือสีฟ้ารัดรูปผ่าหน้าอกสวมเสื้อสีแดงคอกกลมแขนเสื้อทรงกระบอกมีแถบสีแดงคาดตรงข้อแขนท่อนบนและท่อนล่าง นุ่งผ้าถุงสีดำ ขลิบปลายผ้าถุงด้วยแถบสีแดง เครื่องประดับของผู้หญิงทำด้วยเงินเป็นห่วงคล้องคอ ทำเป็นตุ้มหู ห่วงใส่แขนและเข็มขัดเงิน สำหรับการแต่งกายชุดลำลองนั้นส่วนมากจะเป็นเสื้อกางเกงแบบคนพื้นเมือง

บ้านที่อยู่อาศัย สภาพบ้านนั้นมีลักษณะยกพื้นสูง 1-2 เมตร ใต้ถุนใช้เป็นที่พักเก็บพื้นหรือเป็นที่ตั้งของครกตำข้าวและที่อยู่ของสัตว์เลี้ยง ตัวบ้านและพื้นบ้านจะเป็นไม้ไผ่ โครงสร้างของบ้านจะเป็นบ้านไม้เนื้อแข็ง หลังคาหน้าจั่วจะมุงด้วยหญ้าคาหรือใบก่อ บางหลังจะสร้างแบบคนพื้นเมือง หลังคามุงกระเบื้องและสร้างปูนซีเมนต์

ภายในบ้านจะมีเตาไฟสำหรับประกอบอาหาร และมีการกั้นห้องสำหรับหัวหน้าครอบครัวและภรรยาอยู่ ส่วนลูกๆ ถ้าแต่งงานแล้ว บางบ้านก็จะกั้นเป็นห้องเล็กๆ ให้อีกห้อง บางหลังก็จะนอนรวมกัน

สำหรับอาหารการบริโภคของชาวชุมชนก็หาพืชผลที่ปลูกไว้ หรือตามป่าชุมชนใกล้หมู่บ้านหรือหาสัตว์ป่า ข้าวที่รับประทานก็ปลูกในพื้นที่ตามสภาพของผืนดินที่ลาดชันตามไหล่เขา โดยรับให้ราบ พอปลูกข้าวหรือพืชผลทางเกษตรได้ การเจ็บป่วยก็จะให้ปู่จ้องโตโมหรือหมอผีประจำหมู่บ้านมาทำพิธีตามความเชื่อหรือใช้สมุนไพรในการรักษา

ผลการวิจัยในตาราง 7 ในมิติทางสังคม ทั้งก่อนและหลังเข้าร่วม โครงการของหัวหน้าครัวเรือนทั้ง 87 ครัวเรือน พบว่า

ความสามัคคี คือการออกกฎระเบียบปกครองในหมู่บ้าน การตัดสินใจปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านและการร่วมกันทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ ก่อนเข้าร่วมโครงการ ผู้ให้สัมภาษณ์ ร้อยละ 89.65 เห็นว่าผู้รับผิดชอบคือ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำหมู่บ้าน ผู้อาวุโส ส่วนหลังเข้าร่วมโครงการ ผู้ให้สัมภาษณ์ ร้อยละ 89.65 เห็นว่าผู้รับผิดชอบคือ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำหมู่บ้าน ผู้อาวุโสและตัวแทนเจ้าหน้าที่จากโครงการ สำหรับการสร้างความสัมพันธ์ในเครือญาติและชุมชน ก่อนเข้าร่วมโครงการ ผู้ให้สัมภาษณ์ ร้อยละ 91.95 เห็นว่าเป็นหน้าที่ของผู้นำทางศาสนาและผู้อาวุโส หลังเข้าร่วมโครงการ เห็นว่าเป็นหน้าที่ของผู้นำทางศาสนา ผู้อาวุโสและตัวแทนเจ้าหน้าที่จากโครงการ โดยชุมชนมวลชนสัมพันธ์

การช่วยเหลือกัน คือการช่วยเหลือกันด้านการเกษตร การแบ่งปันกันในชุมชน การร่วมกันสร้างสิ่งปลูกสร้าง การตั้งกลุ่มช่วยเหลือด้านอาชีพ การเจ็บป่วย การจัดงานศพ งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานทำบุญทางศาสนาและงานประเพณีต่างๆ ผลการวิจัยตามตาราง 7 พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ หัวหน้าครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ 87 ครัวเรือน เห็นว่ามีการช่วยเหลือกันด้านการเกษตร ร้อยละ 94.25 แบ่งปันกันในชุมชน ร้อยละ 91.55 ร่วมกันสร้างสิ่งปลูกสร้าง ร้อยละ 86.21 การตั้งกลุ่มช่วยเหลือด้านอาชีพ ร้อยละ 8.05 การช่วยเหลือกันด้านการเจ็บป่วย ร้อยละ 94.25 การช่วยเหลือกันด้านงานศพ ร้อยละ 94.25 การช่วยเหลือกันในงานแต่งงาน ร้อยละ 94.25 การช่วยเหลือกันในการขึ้นบ้านใหม่ ร้อยละ 94.25 การช่วยเหลือกันในงานบุญทางศาสนา ร้อยละ 91.95 หลังเข้าร่วมโครงการ หัวหน้าครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ เห็นว่ามีการช่วยเหลือกันทางด้าน

การเกษตรลดลง จากร้อยละ 94.25 เป็นร้อยละ 19.54 การแบ่งปันกันในชุมชนลดลง จากร้อยละ 91.55 เป็นร้อยละ 19.54 การร่วมกันสร้างสิ่งปลูกสร้างลดลง จากร้อยละ 86.21 เป็นร้อยละ 13.79 การตั้งกลุ่มช่วยเหลือด้านอาชีพเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 8.05 เป็นร้อยละ 80.46 การช่วยเหลือกันด้านการเจ็บป่วยยังคงเดิมคือ ร้อยละ 94.25 แต่การช่วยเหลือกันด้านงานศพลดลง จากร้อยละ 94.25 เป็นร้อยละ 80.46 เช่นเดียวกับการช่วยเหลือกันในงานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ คือลดลงจากร้อยละ 94.25 เป็นร้อยละ 80.46 ส่วนงานทำบุญทางศาสนา มีการช่วยเหลือกันเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 91.95 เป็นร้อยละ 94.25 สำหรับการช่วยเหลือกันด้านงานประเพณีต่างๆ ยังคงเดิมคือผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 94.25 เห็นว่ายังมีอยู่เหมือนเดิม

ครอบครัวเข้มแข็ง คือ ความเป็นอยู่ดี มีรายได้ประจำ มีบ้านที่อยู่อาศัยของตนเอง ไม่มีหนี้สิน ไม่ติดอบายมุข และมีความเป็นอยู่พอเพียง ผลการวิจัยพบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ หัวหน้าครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ 87 ครัวเรือน เห็นว่า ความเป็นอยู่ที่ดี ร้อยละ 80.46 มีรายได้ประจำ ร้อยละ 13.79 มีบ้านเป็นของตนเอง ร้อยละ 96.55 ไม่มีหนี้สินร้อยละ 63.22 ไม่ติดอบายมุข ร้อยละ 86.21 และมีความเป็นอยู่แบบพอเพียง ร้อยละ 94.25 หลังเข้าร่วมโครงการ หัวหน้าครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ เห็นว่า ความเป็นอยู่ที่ดีลดลงเหลือร้อยละ 34.48 แต่มีรายได้ประจำจากการทำงานในโครงการเพิ่มเป็นร้อยละ 57.47 มีบ้านเป็นของตนเองเหมือนเดิม คือ ร้อยละ 96.55 มีหนี้สินเพิ่มขึ้น ร้อยละ 74.7 (ไม่มีหนี้สินลดลงจากร้อยละ 63.22 เป็นร้อยละ 25.29) มีการติดอบายมุข เพิ่มขึ้น ร้อยละ 57.47 (ไม่ติดอบายมุขลดลงจากร้อยละ 86.21 เป็นร้อยละ 42.53) และมีความเป็นอยู่แบบพอเพียงลดลงจากร้อยละ 94.25 เป็นร้อยละ 25.29

ชุมชนเข้มแข็ง คือ ทุกคนมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ มีการช่วยเหลือกัน มีการจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์ในชุมชน มีการจัดตั้งกลุ่มบ้านในชุมชน มีการผลิตอาหารและสินค้าจำหน่ายในชุมชนและมีการป้องกันภัยที่ดีในชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ หัวหน้าครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ เห็นว่า ทุกคนมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ ร้อยละ 91.95 มีการช่วยเหลือกัน มีร้อยละ 91.95 มีการจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์ในชุมชน ร้อยละ 8.05 มีการจัดตั้งกลุ่มบ้านในชุมชน ร้อยละ 8.05 มีการผลิตอาหารและสินค้าจำหน่ายในชุมชน ร้อยละ 11.49 มีการป้องกันภัยที่ดีในชุมชน ร้อยละ 22.99 หลังเข้าร่วมโครงการ หัวหน้าครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ เห็นว่า ทุกคนมีส่วนร่วมคิดร่วมทำลดลงจากร้อยละ 91.95 เป็นร้อยละ 31.03 มีการช่วยเหลือกันลดลงจากร้อยละ 91.95 เป็นร้อยละ 31.03 แต่มีการจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์ในชุมชนและจัดตั้งกลุ่มบ้านในชุมชนเพิ่มจากร้อยละ 8.05 เป็นร้อยละ 91.95 ทั้งสองกิจกรรม มีการผลิตอาหารและสินค้าจำหน่ายในชุมชน เพิ่มจากร้อยละ 11.49 เป็นร้อยละ 80.46 มีการป้องกันภัยที่ดีในชุมชนเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 22.99 เป็นร้อยละ 86.21 ทั้งนี้เป็นผลมาจากการมีโครงการในชุมชน

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ในเรื่องมิติทางด้านสังคมก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ			หลังเข้าร่วมโครงการ		
	ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้เอาใบ รวบรวมข้อมูล	ผู้นำทางศาสนา ผู้เอาใบ รวบรวมข้อมูล	ผู้นำทางศาสนา ผู้เอาใบ รวบรวมข้อมูล	ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้นำหมู่บ้าน	ผู้นำทางศาสนา ผู้เอาใบ รวบรวมข้อมูล	ผู้นำทางศาสนา ผู้เอาใบ รวบรวมข้อมูล
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความสามัคคี						
- การออกกฎระเบียบปกครองในหมู่บ้าน	78	89.65	9	10.35	78	89.65
- การตัดสินปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน	78	89.65	9	10.35	78	89.65
- การสร้างความสัมพันธ์ในเครือข่ายและชุมชน	7	8.05	80	91.95	7	8.05
- การร่วมกันทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์	78	89.65	9	10.35	78	89.65

ตาราง 7 (ต่อ)

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ			หลังเข้าร่วมโครงการ		
	มี		ไม่มี	มี		ไม่มี
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การช่วยเหลือกัน						
- การช่วยกันด้านการเกษตร	82	94.25	5	5.75	17	19.54
- การแบ่งปันกันในชุมชน	80	91.55	7	8.05	17	19.54
- การร่วมกันสร้างสิ่งปลูกสร้าง	75	86.21	12	13.79	12	13.79
- การตั้งกลุ่มช่วยเหลือด้านอาชีพ	7	8.05	80	91.55	70	80.46
- การช่วยกัน - การเจ็บป่วย	82	94.25	5	5.75	82	94.25
- งานศพ	82	94.25	5	5.75	70	80.46
- งานแต่งงาน	82	94.25	5	5.75	70	80.46
- งานขึ้นบ้านใหม่	82	94.25	5	5.75	70	80.45
- งานทำบุญทางศาสนา	80	91.95	7	8.05	82	94.25
- งานประเพณีต่างๆ	82	94.25	5	5.75	82	94.25

ตาราง 7 (ต่อ)

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ				หลังเข้าร่วมโครงการ				
	มี		ไม่มี		มี		ไม่มี		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ครอบครัวเข้มแข็ง									
- มีความเป็นอยู่ที่ดี	70	80.46		19.54	30	34.48	57	65.52	
- มีรายได้ประจำ	12	13.79	75	86.21	50	57.47	37	42.53	
- มีบ้านที่อยู่อาศัยของตนเอง	84	96.55	3	3.45	84	96.55	3	3.45	
- มีหนี้สิน	32	36.78	55	63.22	65	74.71	22	25.29	
- ติดในอบายมุข	12	13.79	75	86.21	50	57.47	37	42.53	
- มีความเป็นอยู่แบบพอเพียง	82	94.25	5	5.75	22	25.29	65	74.71	
ชุมชนเข้มแข็ง									
- ทุกคนมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ	80	91.95	7	8.05	27	31.03	60	68.97	
- มีการช่วยเหลือกัน	80	91.95	7	8.05	27	31.03	60	68.97	
- จัดตั้งกองทุนสงเคราะห์ในชุมชน	5	8.05	82	91.95	82	91.95	5	8.05	
- จัดตั้งกลุ่มบ้านในชุมชน	5	8.05	82	91.95	82	91.95	5	8.05	
- ผลิตอาหาร - กินที่จำหน่ายในชุมชน	10	11.49	77	88.51	70	80.46	17	19.54	
- มีการป้องกันภัยที่ดีในชุมชน	20	22.99	67	77.01	75	86.21	12	13.79	

มิติทางวัฒนธรรม ผลการวิจัยตามตาราง 8 พบว่า

การแต่งกาย ก่อนเข้าร่วมโครงการ หัวหน้าครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ 87 ครัวเรือน เห็นว่า เสื้อผ้าและเครื่องประดับของชนเผ่า ยังผลิตเองแบบเดิม ร้อยละ 74.71 เสื้อผ้าและเครื่องประดับตามสมัยนิยม (เหมือนคนพื้นเมือง) ผลิตเองแบบเดิม ร้อยละ 40.23 เครื่องสำอางที่ใช้ ผลิตเองแบบเดิม ร้อยละ 74.71 หลังเข้าร่วมโครงการ หัวหน้าครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ เห็นว่า เสื้อผ้าและเครื่องประดับของชนเผ่า มีการผลิตเองแบบเดิมลดลง จากร้อยละ 74.71 เป็นร้อยละ 19.54 เสื้อผ้าและเครื่องประดับตามสมัยนิยม (เหมือนคนพื้นเมือง) มีการผลิตเองแบบเดิมลดลง จากร้อยละ 40.23 เป็นร้อยละ 5.75 เครื่องสำอางที่ใช้มีการผลิตเองแบบเดิมลดลง จากร้อยละ 74.71 เป็นร้อยละ 13.79 (มีการซื้อหรือรับบริจาคมากกว่า)

อาหารการบริโภค ก่อนเข้าร่วมโครงการ หัวหน้าครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ เห็นว่า ข้าวที่บริโภคในครัวเรือน (การได้มา) อาหารประเภทพืชต่าง ๆ อาหารประเภทเนื้อสัตว์และแมลง มีการผลิตเองแบบเดิมหรือหาได้ในท้องถิ่น ร้อยละ 94.25 อาหารสำเร็จรูป มีการผลิตเองแบบเดิม ร้อยละ 8.05 อาหารแปรรูปผลิตเองแบบเดิม ร้อยละ 19.54 วิธีการปรุงและรับประทานอาหารแบบเดิม ร้อยละ 94.25 และภาชนะที่ใช้ผลิตเองแบบเดิม ร้อยละ 86.21 หลังเข้าร่วมโครงการ ข้าวที่บริโภคในครัวเรือน (การได้มา) อาหารประเภทพืชต่าง ๆ อาหารประเภทเนื้อสัตว์และแมลง มีการผลิตเองแบบเดิมลดลง จากร้อยละ 94.25 เป็นร้อยละ 65.52 อาหารสำเร็จรูปมีการผลิตเองแบบเดิมเท่ากับก่อนเข้าร่วมโครงการ ไม่เปลี่ยนแปลง อาหารแปรรูปมีการส่งเสริมให้ผลิตเองเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 19.54 เป็นร้อยละ 57.47 วิธีการปรุงอาหารและวิธีรับประทานอาหาร มีการใช้แบบเดิมลดลง จากร้อยละ 94.25 เป็นร้อยละ 28.74 สำหรับภาชนะที่ใช้มีการผลิตเองแบบเดิมลดลง จากร้อยละ 86.21 เป็นร้อยละ 28.74

ที่อยู่อาศัย ก่อนเข้าร่วมโครงการ หัวหน้าครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ เห็นว่า รูปแบบการปลูกบ้านและวัสดุที่ใช้มีการผลิตเองแบบเดิม ร้อยละ 86.21 การจัดพื้นที่ภายในบ้าน และการจัดพื้นที่ได้ถุนบ้าน เป็นแบบเดิมร้อยละ 91.95 หลังเข้าร่วมโครงการ รูปแบบการปลูกบ้านและวัสดุที่ใช้มีการผลิตเองลดลง จากร้อยละ 86.21 เป็นร้อยละ 54.02 การจัดพื้นที่ภายในบ้าน มีการใช้แบบเดิมลดลง จากร้อยละ 91.95 เป็นร้อยละ 13.79 การจัดพื้นที่ได้ถุนบ้านมีการใช้แบบเดิมลดลง จากร้อยละ 91.95 เป็นร้อยละ 8.05

การรักษาโรค ก่อนเข้าร่วมโครงการ หัวหน้าครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ เห็นว่า วิธีการรักษาโรคและการใช้สมุนไพร รักษาแบบพื้นบ้าน ร้อยละ 91.95 การใช้ยาปฏิชีวนะในพื้นที่บ้าน ร้อยละ 7 สถานที่รักษาโรค ใช้สถานที่พื้นบ้าน ร้อยละ 86.21 หลังเข้าร่วมโครงการ วิธีการรักษาโรคแบบพื้นบ้านลดลง จากร้อยละ 91.95 เป็นร้อยละ 54.02 การใช้สมุนไพร แบบพื้นบ้านลดลง จาก

ร้อยละ 91.95 เป็นร้อยละ 31.03 การใช้จ่ายปฏิชีวนะใช้ตามพื้นบ้านเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 8.05 เป็น ร้อยละ 25.29 สถานที่รักษาโรคใช้พื้นบ้านลดลง จากร้อยละ 86.21 เป็น 19.54

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ในเรื่องมิติทางวัฒนธรรมก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ				หลังเข้าร่วมโครงการ			
	ผลตอบ/แบบเดิม		ชื่อมา/รับบริจาค		ผลตอบ/แบบเดิม		ชื่อมา/บริจาค/สมัยนิยม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การแต่งกาย								
- เสื้อผ้าที่ใส่ประจำวัน	65	74.71	22	25.29	17	19.54	70	80.46
- เสื้อผ้าที่ใส่ตามสมัยนิยม	35	40.23	52	59.77	5	5.75	82	94.5
- เครื่องประดับของชนเผ่า	65	74.71	22	25.29	17	19.54	70	80.46
- เครื่องประดับตามสมัยนิยม	35	40.23	52	59.77	5	5.75	82	94.5
- เครื่องสำอางที่ใช้	65	74.71	22	25.29	12	13.79	75	86.21
อาหารและการบริโภค								
- ข้าวที่บริโภคในครัวเรือน(การได้มา)	82	94.25	5	5.75	57	65.52	30	34.84
- อาหารประเภทพืชต่างๆ	82	94.25	5	5.75	57	65.52	30	34.84
- อาหารประเภทเนื้อสัตว์-แมลง	82	94.25	5	5.75	57	65.52	30	34.84
- อาหารสำเร็จรูป	7	8.05	80	91.95	7	8.05	80	91.95
-อาหารแปรรูป	17	19.54	70	80.46	50	57.47	37	42.53
- วิธีการปรุงอาหาร	82	94.25	5	วิธีอื่น	25	28.74	62	71.26
- วิธีการรับประทานอาหาร	82	94.25	5	วิธีอื่น	25	28.74	62	71.26

ตาราง 8 (ต่อ)

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ				หลังเข้าร่วมโครงการ			
	ผลิตเอง/แบบเดิม		ซื้อมา/รับบริจาค		ผลิตเอง/แบบเดิม		ซื้อมา/รับบริจาค/สมัยนิยม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ภาชนะที่ใช้	75	86.21	12	13.79	25	28.74	62	71.26
ที่อยู่อาศัย								
- รูปแบบการปลูกบ้าน	75	86.21	12	13.79	47	54.02	40	45.98
- วัสดุที่ใช้	75	86.21	12	13.79	20	22.99	67	77.01
- การจัดพื้นที่ในบ้าน	80	91.95	7	8.05	12	13.79	75	86.21
- การจัดพื้นที่ใต้ถุนบ้าน	80	91.95	7	8.05	7	8.05	80	91.95
การรักษาโรค								
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- วิธีการรักษา	80	91.95	7	8.05	47	54.02	40	45.98
- การใช้สมุนไพร	80	91.95	7	8.05	27	31.03	60	68.97
- การใช้ยาปฏิชีวนะ	7	8.05	80	91.95	22	25.29	65	74.71
- สถานที่รักษาโรค	75	86.21	12	13.79	17	19.54	70	80.46

ผลการศึกษาจากตาราง 7 และ 8 เมื่อนำมาสังเคราะห์เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงสภาพทางสังคมและวัฒนธรรม ทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการในมิติทางสังคม (ตาราง 9) และมิติทางวัฒนธรรม (ตาราง 10) พบว่า มีข้อปด็กย่อยในการปฏิบัติเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเป็นผลมาจากวัฒนธรรมภายนอกที่เข้าไปสู่ชุมชน จึงมีเจ้าหน้าที่ของโครงการเข้าไปมีบทบาทในด้านความสามัคคี การช่วยเหลือกัน ครอบครัวเข้มแข็ง ชุมชนเข้มแข็ง การแต่งกาย อาหารและการบริโภคและที่อยู่อาศัย ดังรายละเอียดในตาราง 9 และ 10

ตาราง 9 เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมและวัฒนธรรมทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ (มิติทางสังคม)

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ		หลังเข้าร่วมโครงการ	
	ผู้รับผิดชอบ	วิธีการ	ผู้รับผิดชอบ	วิธีการ
- การออกกฎระเบียบปกครองในหมู่บ้าน	ผู้ใหญ่บ้าน	จะกำหนดตามจารีตประเพณีเช่นการ	ผู้ใหญ่บ้าน	จะกำหนดตามจารีตประเพณีเช่นการ
	ผู้นำชุมชน	ขอขมาผีบ้านและกฎระเบียบที่มีโทษปรับ	ผู้นำชุมชน	ขอขมาผีบ้านและกฎระเบียบที่
- การตัดสินปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน	ผู้อาวุโส	ขอใช้ตามแต่กรณี	ผู้อาวุโส	สอดคล้องกับกฎหมายบ้านเมืองหรือ
	ผู้นำชุมชน		ตัวแทน	ปฏิบัติตามหลักสัญญาของแต่ละ
	ผู้อาวุโส		โครงการ	หน่วยงานที่กำหนดขึ้น
	ผู้ใหญ่บ้าน	ให้ปฏิบัติตามกฎจารีตประเพณีพิจารณาตาม	ผู้ใหญ่บ้าน	ให้ปฏิบัติตามกฎจารีตประเพณี
	ผู้นำชุมชน	มูลแห่งการกระทำตั้งแต่กล่าวตัวก่อกวนขอ	ผู้นำชุมชน	พิจารณาโทษขอขมาตามสัญญาของ
	ผู้อาวุโส	ขมา	ผู้อาวุโส	แต่ละโครงการและให้เงิน ไปตาม
		ถึงการปรับขอใช้ตามความเสียหาย	ตัวแทน	
			โครงการ	กฎหมายบ้านเมืองทั้งทางแพ่ง
				และอาญา

ตาราง 9 (ต่อ)

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ		หลังเข้าร่วมโครงการ	
	ผู้รับผิดชอบ	วิธีการ	ผู้รับผิดชอบ	วิธีการ
- การสร้างความสัมพันธ์ในเครือข่ายและชุมชน	ผู้นำทางศาสนา ผู้อาวุโส	ศาสนาคริสต์จะเข้าไปสถิตในวันอาทิตย์ ศาสนาพุทธในวันพระ วันสำคัญทางศาสนา หรือวันทำบุญงานต่างๆ	ผู้นำทางศาสนา ผู้อาวุโส จนท.จากโครงการ	จะปฏิบัติเหมือนก่อนเข้าร่วมโครงการ และจะมีเจ้าหน้าที่มาลงชนสัมพันธ์จะ มาดูแลดำเนินงานให้เกิดความสามัคคี ในประเทศชาติและชุมชนเชิดชู พระมหากษัตริย์
- การร่วมกันทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์	ผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน	กำหนดพื้นที่และกิจกรรมที่ต้องการทำ ให้แต่ละคนรับผิดชอบ แบ่งโซนพื้นที่ ที่จะพัฒนา	ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ตัวแทน โครงการ	จะกำหนดแผนพัฒนาตามโครงการ และคนในชุมชนที่ต้องการทำงาน นั้น โดยจ้างเป็นแรงงานเพื่อช่วยเหลือ ประชาชนให้รวยได้

ตาราง 9 (ต่อ)

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ		หลังเข้าร่วมโครงการ	
	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี
การช่วยเหลือกัน				
- การช่วยกันด้านการเกษตร	✓	✓	✓	✓
- การแบ่งปันกันในชุมชน	✓	✓	✓	✓
- การร่วมกันสร้างสิ่งปลูกสร้าง	✓	✓	✓	✓

ตาราง 9 (ต่อ)

รายการ	มี	ไม่มี	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	วิธีการ	มี	ไม่มี	หลังเข้าร่วมโครงการ	วิธีการ
- การตั้งกลุ่มช่วยเหลือด้าน ฉาปนกิจ	✓	ไม่มี	เมื่อมีการเสียชีวิตคนในชุมชนก็จะมาช่วยกันจัดงานศพตามพิธีกรรมของแต่ละศาสนา บริจาคเงินช่วยกันตามกำลังฐานะ ไม่มีการจัดตั้ง กลุ่มฉาปนกิจสงเคราะห์	✓	เมื่อทางโครงการเข้ามาพัฒนาที่จะมีการตั้งกลุ่มหลายกลุ่มในหมู่บ้านรวมทั้งฉาปนกิจสงเคราะห์ด้วยการเข้าเป็นสมาชิกตามความสมัครใจ เมื่อมีการเสียชีวิตจะเก็บเงินเป็นรายศพ			
- การช่วยกัน-การเจ็บป่วย	✓	ไม่มี	หากมีการเจ็บป่วยจะด้วยสาเหตุใดก็ตามคนในชุมชนก็จะช่วยกัน ตามความรู้ความถนัด เช่น ผู้มีจิตวิญญูณจะเสียสละ เป็นต้น	✓	หากมีการเจ็บป่วยจะด้วยสาเหตุใดก็ตามก็จะช่วยกันและจะมี จนท. โครงการมาช่วยตามความถนัดหรือประสานการรักษาคณะที่จะนำส่งโรงพยาบาล			
- การช่วยกันงานศพ	✓	ไม่มี	คนในชุมชนจะช่วยกันจัดการทำพิธีศพตามประเพณีและพิธีกรรม	✓	จะช่วยกันจัดการทำพิธีศพตามประเพณีและพิธีกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ จนท. โครงการจะช่วยเหลือทางการเงินและอำนวยความสะดวก			

ตาราง 9 (ต่อ)

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	มี	ไม่มี	วิธีการ	หลังเข้าร่วมโครงการ	มี	ไม่มี	วิธีการ
- การช่วยกันงานแต่งงาน		✓		จะช่วยกันจัดการตามประเพณีความเชื่อตามสถานะของผู้แต่งงานจะเลี้ยงกันพอประมาณแบบชนเผ่า		✓		จะช่วยกันจัดการตามประเพณี จนท. จากโครงการจะช่วยตามความเหมาะสมเมื่อได้รับเชิญจะจัดเลี้ยงกันแบบสังคมนาออกมากขึ้น เช่น มีการร้องเพลงสดุดีสถาน
- การช่วยกันขึ้นบ้านใหม่		✓		ในชุมชนจะทำพิธีตามความเชื่อก่อนเข้าไปอยู่บ้านที่ปลูกใหม่ คนในชุมชนจะช่วยกันตามสถานะจัดเลี้ยงกันแบบชนเผ่า		✓		หากมีการประกอบพิธีขึ้นบ้านใหม่คนในชุมชนก็มาร่วมงานตามประเพณี ทาง จนท. จากโครงการก็จะช่วยตามความเหมาะสมเมื่อได้รับเชิญจัดเลี้ยงกันตามฐานะของเจ้าของบ้าน
- งานทำบุญทางศาสนา		✓		หากมีการทำบุญทางศาสนา คนในชุมชนจะช่วยกันประเพณี โดยไม่แยกศาสนา		✓		คนในชุมชนจะช่วยกันเพราะจะเป็นที่ทราบกันในชุมชนทางตัวแทนโครงการก็จะมาร่วมกิจกรรมถึง 2 ศาสนา และร่วมทำบุญตามศรัทธา

ตาราง 9 (ต่อ)

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	มี	ไม่มี	หลังเข้าร่วมโครงการ	วิธีการ	วิธีการ
- งานบ่มเพาะพื้นที่ต่างๆ	✓	✓	✓	✓	ก็จะมีการวัดกันตามประเพณีทุกเดือนถือเป็นกิจกรรมสำคัญในรอบปี โดยจะประกอบพิธีตามความเชื่อและรักษาวัฒนธรรมเดิมไว้	จะมีการวัดกันเหมือนก่อนเข้าร่วมโครงการแต่จะมีการนำเอาวัฒนธรรมการแต่งกายพร้อมทั้งการเล่นการแสดงจากสังคมในเชิงมาผสมผสานมากขึ้น
ครอบครัวเข้มแข็ง						
- มีความเป็นอยู่ที่ดี	✓	✓	✓	✓	คนในชุมชนจะดำเนินชีวิตไปตามสภาพภูมิประเทศสภาพเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมและตามวัฒนธรรม มีความพอประมาณ พึ่งพาอาศัยกัน ไม่ติดคร้อน	จะมีความเป็นอยู่ไปตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนไปต้องปรับตัวไปกับความเจริญที่โครงการเข้าไปพัฒนา ต้องกู้เงินเป็นหนี้เพิ่มค่าใช้จ่ายมากขึ้น
- มีรายได้ประจำ	✓	✓	✓	✓	จะประกอบพิธีขอชีพदानการเกษตรและรับจ้างตามแต่จะมีคนทำงานเป็นรายวัน	คนในชุมชนวัยทำงานจะเป็นคนงานของโครงการ มีรายได้ประจำตามตำแหน่งงานและตามขบประมาณ
					พ่อแก่การยังชีพ	นอกจากนั้นจะไปทำงานรับจ้างในเมืองมีรายได้ประจำ

ตาราง 9 (ต่อ)

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ		หลังเข้าร่วมโครงการ	
	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี
- มีเพื่อนที่คล้ายคลึงตนเอง	✓	✓	✓	✓
- มีหนี้สิน	✓	✓	✓	✓
- คิดในอภายมุข	✓	✓	✓	✓

รายการ	วิธีการ	มี	ไม่มี	วิธีการ
ทุกครอบครัวจะมีเป้าหมายที่คล้ายคลึงตนเอง	✓	✓	✓	ทุกครอบครัวจะมีเป้าหมายที่คล้ายคลึงตนเองแตกต่างกันไป
ตามฐานะของแต่ละครอบครัว หลังจากแต่งงานแล้วก็จะแยกบ้านอยู่ต่างหาก	✓	✓	✓	ของแต่ละครอบครัวจะแตกต่างกันไป
คนในชุมชนดำเนินชีวิต จะไม่มีหนี้สินจนเกินกำลัง	✓	✓	✓	คนในชุมชนส่วนมาก มีหนี้สินที่กู้ยืมจากกองทุนจากแหล่งกองทุนอื่นหรือร้านค้าต้องมีภาระเพิ่มขึ้นตามโครงการพัฒนาความเจริญ มีค่านิยมซื้อสินค้าที่อำนวยความสะดวกและส่งลูกไปศึกษาต่อ
คนในชุมชนจะดื่มสุรา สูบบุหรี่หรือเสพยาเสพติดเป็นสังคมของคนชนเผ่าในชุมชนเท่านั้น	✓	✓	✓	คนในชุมชนจะออกมามีสังคมกับสังคมและทำงานนอกหมู่บ้านหรือในเมืองมากขึ้นก็จะมีการนำสุรา เบียร์ ยาเสพติดหรือการเล่นการพนันเข้ามาในชุมชน
หรือการออกไปรับประทานอาหารตามร้านคาราโอเกะในเมือง ทำให้หลงเข้ามาโดยเฉพาะคนหนุ่มหรือคนในวัยทำงาน	✓	✓	✓	หรือการออกไปรับประทานอาหารตามร้านคาราโอเกะในเมือง ทำให้หลงเข้ามาโดยเฉพาะคนหนุ่มหรือคนในวัยทำงาน

ตาราง 9 (ต่อ)

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ		หลังเข้าร่วมโครงการ	
	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี
- มีความเป็นอยู่แบบพอเพียง	✓	✓	✓	✓
		คนในชุมชนจะมีความเป็นอยู่กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดำรงชีพด้วยการทำเกษตรตามสภาพพื้นที่แบบพอเพียง		มีความเป็นอยู่ไปกับโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตปรับเปลี่ยนไปจากเดิมมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัยเพิ่มขึ้นเช่นติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์วิทยุ ซีดี วีดีโอ จักรยานยนต์หรือรถยนต์เป็นต้น เพิ่มค่าใช้จ่ายมีหนี้สินเพิ่มไม่พอเพียงต้องหาเงินเพิ่มให้เพียงพอกับรายจ่าย
ชุมชนเข้มแข็ง	✓	✓	✓	✓
- ทุกคนมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ		หากมีกิจกรรมการพัฒนาหรือก่อสร้างขึ้นในชุมชนทางผู้นำหมู่บ้านจะประชุมและจะประกาศให้ทราบโดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม		กิจกรรมใดๆ ที่จะพัฒนาในชุมชนจนท. จากโครงการจะแจ้งให้ทราบและจัดหากิจกรรมมาจัดตั้งเป็นแรงงานตามงบประมาณที่โครงการนั้นๆ ให้นำมา
- มีการช่วยเหลือกัน	✓	✓	✓	✓
		คนในชุมชนเป็นชนเผ่าเดียวกัน จะมีความสัมพันธ์กันมีมือหรือมีการช่วยเหลือกันเสมอ		การทำกิจกรรมใดๆ ทางโครงการจะเป็นผู้กำหนดและให้การสนับสนุนช่วยเหลือทุกครั้ง รวมไปถึงเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น จนท. โครงการจะเป็นผู้ดำเนินการช่วยเหลือก่อน

ตาราง 9 (ต่อ)

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ		หลังเข้าร่วมโครงการ	
	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี
- จัดตั้งกองทุนสงเคราะห์ใน	✓	จะอยู่ร่วมกันอาศัยซึ่งกันและกัน ประกอบอาชีพ พอแก่การดำรงชีพ โดยไม่มีการตั้งเป็นกองทุน ใดๆ สำนับสนุน	✓	หลังจากโครงการเข้าไปพัฒนา มีการตั้งกองทุนสัจจะ ออมทรัพย์กองทุนเงินล้าน, ธนาคารข้าว เป็นต้น เพื่อ สงเคราะห์กันในชุมชน ในการประกอบอาชีพและ ดำรงชีพ ไปด้วยความเจริญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต
- จัดตั้งกลุ่มบ้านในชุมชน	✓	ไม่มีการตั้งกลุ่มใดๆ ในชุมชน การดำรงชีพตาม สถานะภาพ ต่างกันต่างทำตามวิถีชีวิตแบบชน ต่างก็อาศัยซึ่งกันและกัน	✓	มีการตั้งกลุ่มส่งเสริมอาชีพข้อผ้า กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มน้ำ กลุ่มปกครอง กลุ่มดูแลความสะอาดบ้าน กลุ่มรักษา ความปลอดภัย กลุ่มพัฒนา กลุ่มแปรรูปอาหาร เป็นต้น
- ผลิตอาหาร-สินค้าจำหน่ายใน ชุมชน	✓	เส้นทางคมนาคมยังไม่ดีพัฒนาการสัญจร คนในชุมชนจะดำรงชีพด้วยผลิตผลการเกษตร อาหารตามป่าชุมชนใกล้หมู่บ้าน โดยไม่มีร้านค้า หรือพ่อค้าแม่ค้านำอาหารมาจำหน่าย	✓	หลังจากเส้นทางคมนาคมได้รับการพัฒนา การสัญจร สะดวกขึ้น จะมีการนำรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ไป ซื้อสินค้าจากภายนอกมาจำหน่ายในชุมชนหรือพ่อค้า แม่ค้าในชุมชน นำสินค้าหรืออาหารมาจำหน่ายด้วย

ตาราง ๑ (ต่อ)

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	วิธีกร	มี	ไม่มี	หลังเข้าร่วมโครงการ	วิธีกร
มีการป้องกันภัยที่ศึกษาชุมชน	✓	ในชุมชนไม่มีการศึกษากลุ่มป้องกันตนเองโดยเฉพาะหากมีเหตุการณ์ใดๆ เกิดขึ้นทุกคนก็ช่วยกัน	✓		หลังจากโครงการเข้าไปถึงชุมชนจะมีการจัดตั้งข้อมชมทางเข้าหมู่บ้าน โดยหน่วยทหาร นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งชุดรักษาความปลอดภัยประจำหมู่บ้าน(ชรป.) และกรรมการป้องกันหมู่บ้าน เป็นการป้องกันภัยที่ดีในชุมชน	

หมายเหตุ สำหรับความถี่ที่กระทำเป็นจำนวนครั้งต่อเดือนนั้น ไม่สามารถกำหนดได้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมหรือตามโอกาสหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ตาราง 10 เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมและวัฒนธรรมทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการ (มิติทางวัฒนธรรม)

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ			หลังเข้าร่วมโครงการ				
	ผลิตของ แบบเดิม	ยอมรับ บริจาค	ค่าใช้จ่ายปี	วิธีการ	ผลิตของ แบบเดิม	ยอมรับ บริจาค	ค่าใช้จ่ายปี	วิธีการ
การแต่งกาย								
- เสื้อผ้าที่ใส่ประจำวันของคนเฒ่า	✓	✓	1,000-1,500	ผลิตในหมู่บ้านและซื้อมาจากพื้นที่อื่น	✓	✓	2,500-5,000	ผลิตในหมู่บ้านและซื้อมาจากพื้นที่อื่น
- เสื้อผ้าที่ใส่ตามสมัยนิยม	✓	✓	500-1,000	ซื้อจากร้านในตัวอำเภอส่วนมาก	✓	✓	2,000-2,500	ซื้อจากร้านในเมืองและรับบริจาค
- เครื่องประดับของคนเฒ่า	✓	✓	2,000-2,500	เป็นสินค้ามือสอง	✓	✓	3,500-5,000	ผลิตในหมู่บ้านและซื้อมาจากพื้นที่อื่น
- เครื่องประดับคนสมัยนิยม	✓	✓	300-500	ซื้อจากร้านค้าในตัวอำเภอ	✓	✓	1,500-2,500	ซื้อจากร้านค้าในเมืองและรับบริจาค
- เครื่องสำอางที่ใช้	✓	✓	100-150	ใช้สมุนไพรผลิตเป็นแป้งธรรมชาติ	✓	✓	500-1,000	ซื้อจากร้านค้ามือสองตามโฆษณา
- ชาวที่บริโภคในครัวเรือน (การได้มา)	✓	✓	1,500-2,000	ปลูกในหมู่บ้านมีและครั้งใช้ปุ๋ยธรรมชาติ	✓	✓	3,000-3,500	ปลูกในหมู่บ้านได้รับการส่งเสริมจากโครงการและซื้อมาบริโภค

ตาราง 10 (ต่อ)

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ			หลังเข้าร่วมโครงการ				
	ผลิตรงแบบเดิม	ข้อบกพร่อง	ค่าใช้จ่าย/ปี	วิธีการ	ผลิตรง	ข้อบกพร่อง	ค่าใช้จ่าย/ปี	วิธีการ
-อาหารประเภทพืชต่างๆ	✓		200-300	ปลูกในหมู่บ้านและหาตามป่าชุมชน	✓		500-1,000	ปลูกในหมู่บ้านตามป่าและซื้อมาจากนอกชุมชน
-อาหารประเภทเนื้อและแมลง	✓		500-1,000	หาได้ในชุมชน โดยเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นอาหาร	✓		1,500-2,000	ผลิตในชุมชนและซื้อมาจากนอกชุมชน
-อาหารถั่วเขียว	✓		200-300	ซื้อจากกรีนกันนอกชุมชน	✓		500-1,000	ซื้อมาจากตลาดในตัวอำเภอ
-อาหารแปรรูป	✓		200-300	ผลิตในชุมชนและซื้อจากตลาด	✓		300-500	ผลิตในชุมชน โดยได้รับการส่งเสริมแปรรูปและซื้อมาจากตัวเมือง
-วิธีการปรุงอาหาร	✓			ตามแบบวัฒนธรรมเดิม ใช้พื้นที่นอร์ดิน	✓			ใช้วิธีการตามสมัยนิยมมากขึ้น
-วิธีการรับประทานอาหาร	✓			ตามแบบวัฒนธรรมเดิม ใช้ช้อนและมือจับ	✓			ตามสมัยนิยมใช้ช้อนและถ้วยทานมากขึ้น
-สถานะที่ใช้	✓		150-200	ผลิตจากกะลามะพร้าวและข้าวชาม	✓		500-1,000	ใช้ถ้วยชามและใช้ช้อนเกือบ
								มากขึ้น

ตาราง 10 (ต่อ)

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ			หลังเข้าร่วมโครงการ				
	ผลตนเอง แบบเต็ม	ชื่อกรับ บริการ	ค่าใช้จ่ายปี	วิธีการ	ผลตนเอง	ชื่อมา	ค่าใช้จ่ายปี	วิธีการ
ที่อยู่อาศัย								
- รูปแบบการปลูกบ้าน	✓		5,000-10,000	ตามแบบวัฒนธรรมของชนเผ่าบ้าน ไม้มุงด้วยใบตอง		✓	30,000- 60,000	ปลูกตามสมัยนิยมมากขึ้น มุงกระเบื้องก่อกปูน
- วัสดุที่ใช้	✓	✓	1,500-2,000	หาได้ตามป่าใกล้บ้านและซื้อมา	✓	✓	20,000- 50,000	ไม้หาคตามป่าใกล้บ้านกระเบื้อง ปูนทรายต้องซื้อมา
- การจัดพื้นที่ในบ้าน	✓			ปล่อยให้ว่างอยู่ร่วมกันและกัน ห้องบ้าง		สมัยนิยม		มีการกันห้องเป็นสัดส่วนตาม สมัยนิยม
- การจัดพื้นที่ได้ดูบ้าน	✓			เป็นพื้นที่เก็บฟืนและที่อยู่ของ สัตว์เลี้ยง		สมัยนิยม		ปล่อยให้ว่างทำความสะดวกเพื่อ ป้องกันเชื้อโรค

ส่วนที่ 3 ระดับการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมและวัฒนธรรมทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอแดง (ลาหู่ณี) บ้านนาศิริ ตำบลแม่่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการ หมู่บ้านป่าไม้แผ่นใหม่ บ้านนาศิริ อันเนื่องมาจากพระราชดำริซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ในส่วนที่ 2 ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์แล้ว และนำมาวิเคราะห์ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงคือ ความมีพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน โดยได้กำหนดไว้ 4 ระดับ คือ ระดับ 1 น้อยมาก ระดับ 2 น้อย ระดับ 3 มาก และระดับ 4 มากที่สุด และนำมาสังเคราะห์ผลว่า มีการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับหลักความพอเพียงมากน้อยอย่างไร ดังนี้

มิติทางสังคม

1. ความสามัคคี ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ถึงการออกกฎระเบียบ การปกครอง การตัดสินใจปัญหาที่เกิดขึ้น การสร้างความสัมพันธ์ในระหว่างเครือญาติและชุมชน และการร่วมกันทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ ผลการสังเคราะห์ข้อมูลตามตารางภาคผนวก 1 ในภาคผนวกพบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ผู้อาวุโสและผู้นำชุมชน วิธีการคือ ได้นำเอาจารีตประเพณี ความเชื่อมาใช้ และวางกฎระเบียบให้มีโทษปรับมากน้อยตามระดับความผิด พร้อมกับผู้นำทางศาสนาทั้ง 2 ศาสนา จะให้การอบรมด้านธรรมะเพื่อให้เกิดความสงบสุข ความสามัคคีกันในชุมชน สำหรับการร่วมกัน ทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ถือเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำหมู่บ้าน โดยไม่มีการจ้างเป็นแรงงานแต่ประการใด

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง อยู่กันอย่างสมานฉันท์ คือความมีพอประมาณ การมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันแล้วเห็นว่า ความมีพอประมาณ การมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันอยู่ในระดับ 3-4 คะแนน รวมอยู่ในช่วง 11-12 คะแนน ดังนั้นมิติทางสังคม ด้านความสามัคคีก่อนเข้าร่วมโครงการ ตามเกณฑ์ที่กำหนดมีความพอเพียงตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

หลังเข้าร่วมโครงการ ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ในหัวข้อเดียวกันหลังจากที่หมู่บ้านนาศิริ เข้าร่วมโครงการแล้ว เป็นหน้าที่ของผู้นำหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้อาวุโสและเจ้าหน้าที่จากโครงการมาร่วมออกกฎระเบียบต่างๆ ตามโครงการพัฒนาอย่างครอบคลุมทุกด้านทุกหน่วยงาน สอดคล้องกับกฎหมายบ้านเมือง การตัดสินใจปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ก็จะมีเจ้าหน้าที่จากโครงการร่วมกันพิจารณาการสร้างความสัมพันธ์ในเครือญาติและชุมชน ก็จะมีหน่วยมวลชนสัมพันธ์นำเจ้าหน้าที่มาสร้างจิตสำนึกให้มีความรักชาติ ศาสนา การร่วมกันทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ ก็จะมีการจัดจ้างเป็นแรงงานเพื่อช่วยเหลือให้คนในชุมชนมีรายได้

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้วยหลักอยู่กันอย่างสมานฉันท์ คือ ความมีพอประมาณ การมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันแล้วเห็นว่า ความมีพอประมาณอยู่ในระดับ 2-3 การมีเหตุมีผล อยู่ในระดับ 3-4 การมีภูมิคุ้มกัน อยู่ในระดับ 2-3 รวมคะแนนอยู่ในช่วง 7-12 คะแนน ดังนั้นมิติทางสังคม ด้านความสามัคคีตามเกณฑ์ที่กำหนด หลังเข้าร่วม โครงการ ยังมีความพอเพียงตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

2. การช่วยเหลือกัน ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การช่วยเหลือกันด้านการเกษตร การแบ่งปันกัน ในชุมชน การร่วมกันสร้างสิ่งปลูกสร้าง การตั้งกลุ่มช่วยเหลือกันด้านอาชีพ การช่วยเหลือกัน เช่น การเจ็บป่วย งานศพ งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานทำบุญทางศาสนาและงานประเพณีต่างๆ ผลการสังเคราะห์ข้อมูลตามตารางภาคผนวก 1 ในภาคผนวกคือ ตามเกณฑ์ ทุนด้วยแรงงาน ทุนด้วยเงินทอง และทุนด้วยสิ่งของ พบว่า

ก่อนเข้าร่วมโครงการ คนในชุมชนจะมีการช่วยเหลือกันและกัน ในลักษณะต่างตอบแทนอาศัยกันทั้งที่เป็นเครือญาติและไม่ใช่เครือญาติเดียวกัน ตามความถนัด ตามฐานะ ตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและปฏิบัติตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ มีการแบ่งปันกัน สงเคราะห์กันตามวัฒนธรรมของการอยู่ร่วมกัน การร่วมกันสร้างสิ่งปลูกสร้างนั้น ทุกคนจะร่วมกันโดยไม่ต้องจัดจ้างเป็นแรงงานและไม่มีการตั้งกลุ่มช่วยเหลือด้านอาชีพ แต่จะช่วยเหลือกันเมื่อมีคนเสียชีวิตในหมู่บ้าน สำหรับการช่วยกันด้านการเจ็บป่วย งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานทำบุญทางศาสนา และงานประเพณีต่างๆ นั้น ในชุมชนก็จะช่วยกันคือปฏิบัติตามบรรพบุรุษที่ปฏิบัติสืบๆ กันมาตามหลักศาสนาที่ตนนับ ถิ่นต่างอาศัยซึ่งกันและกันในสังคม

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้วยหลักเกณฑ์ทุนด้วยแรงงาน ทุนด้วยเงินทอง และทุนด้วยสิ่งของคือ ความพอประมาณ การมีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน แล้วเห็นว่า อยู่ในระดับ 3-4 รวมคะแนนอยู่ในช่วง 9-12 คะแนน ดังนั้นมิติทางสังคมด้านการช่วยเหลือกันก่อนเข้าร่วมโครงการ ตามเกณฑ์ที่กำหนด มีความพอเพียงตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

หลังเข้าร่วมโครงการ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในหัวข้อเดียวกัน การช่วยเหลือกันด้านการเกษตรก็จะมีเจ้าหน้าที่จาก โครงการที่รับผิดชอบด้านการเกษตรให้การช่วยเหลือด้านเทคโนโลยี การใช้ปุ๋ยและสารเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิตนำมาแจกจ่าย โดยจ้างเป็นแรงงานตามอัตราที่กำหนดไว้ในโครงการเพื่อให้ชาวบ้านมีรายได้ การแบ่งปันกันในชุมชนจะมีการแบ่งปันกันน้อยลง เพราะจะมีเจ้าหน้าที่จากโครงการและองค์การจากภายนอกนำสิ่งของมาแจก เช่น ผ้าห่มกันหนาว ของกินของใช้ ในวันคริสตมาส เป็นต้น การร่วมกันสร้างสิ่งปลูกสร้างจากการร่วมกันสร้างมาเป็นการจัดจ้างเป็นแรงงานตามความถนัดทางฝีมือ หากเป็นการสร้างอาคารอเนกประสงค์หรือศาลาในชุมชนทางโครงการ จะกำหนดอัตราจ้างไว้ในโครงการ เพื่อเป็นการช่วยเหลือชาวบ้านให้มีรายได้

ทางหนึ่ง การตั้งกลุ่มช่วยเหลือกันด้านการฉาบฉวยนั้น ในชุมชนก็จะรวมกลุ่มช่วยเหลือกันเป็นรายสัปดาห์ สำหรับการช่วยเหลือกันในหมู่บ้านก็ยังคงมีการช่วยเหลือกันอยู่ แต่ก็จะมีค่าใช้จ่ายมากขึ้นไปตามค่านิยมหรือคนในชุมชนที่ออกไปทำงานนอกบ้าน นำเอาแบบอย่างหรือวัฒนธรรมของคนในเมืองมาผสมผสาน เช่น การจัดงานแต่งงานฉลองวันเร็งมีการนำเหล้าหรือเบียร์มาดื่ม การจัดงานประเพณีต่างๆ ก็จะนำ เอาดนตรี (คาราโอเกะ) มาเปิด มีการร้องเพลงไทยลูกทุ่ง การเต้นรำ การจัดงานเลี้ยงฉลองที่ฟุ่มเฟือยและเชิญคนนอกหมู่บ้านมาร่วมงาน สำหรับการแต่งกาย วัยรุ่นจะนิยมใส่เสื้อผ้า กางเกงยีนส์ สวมเสื้อยืด แบบสมัยนิยมมาผสมผสานหลากหลายมากขึ้น

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากการเปลี่ยนแปลงมิติทางสังคม ด้านการช่วยเหลือกันตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้วยหลักเกณฑ์ ทุนด้วยแรงงาน ทุนด้วยเงินทอง และทุนด้วยสิ่งของคือ ความมีพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันแล้วพบว่า อยู่ในระดับ 2-3 รวมคะแนนได้ 8 คะแนน ดังนั้นมิติทางสังคม ด้านการช่วยเหลือกัน หลังเข้าร่วม โครงการตามเกณฑ์ที่กำหนดเกิดขึ้นครั้งหนึ่ง ยังมีความพอเพียงตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

3. การสร้างครอบครัวเข้มแข็ง จากการสัมภาษณ์ถึงความเป็นอยู่ดี การมีรายได้ประจำ การมีบ้านที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง การมีหนี้สิน การคิดในอบายมุขและการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง ผลการสังเคราะห์ข้อมูลตามตารางภาคผนวก 1 ในภาคผนวกคือมีสุขภาพดี มีรายได้ มีบ้านอยู่อาศัย และมีหนี้สินและการออม พบว่า

ก่อนเข้าร่วมโครงการ ผู้ให้สัมภาษณ์ด้านการเป็นอยู่ดำเนินไปตามสภาพภูมิประเทศ ภูมิสังคม สภาพเศรษฐกิจและค่าครองชีพ คนในชุมชนจะไม่มีรายได้ประจำ ทั้งนี้จะประกอบอาชีพด้านการเกษตรและรับจ้างตามที่มั่งงานจ้าง และทุกครอบครัวจะมีบ้านอยู่ประจำของตนเอง สำหรับมีหนี้สินนั้นประชาชน ส่วนมากจะไม่มีหนี้สิน หรือมีบ้างแต่ไม่มากนัก คนในชุมชนส่วนมากจะไม่คิดในอบายมุข นอกจากจะเล่น กินดื่ม แต่ไม่มากนักจะมีติดยาเสพติดบ้าง ส่วนการดำรงชีวิตของคนในหมู่บ้านนั้นจะมีความเป็นอยู่แบบพอเพียง การใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น ส่วนมากจะอาศัยทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนในการดำรงชีพ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงหลัก คือ ความมีพอประมาณ ความมีเหตุมีผลมีภูมิคุ้มกันแล้วพบว่า อยู่ในระดับ 3-4 รวมคะแนนอยู่ในช่วง 9-12 คะแนน ดังนั้นมิติทางสังคมด้านครอบครัวเข้มแข็ง ตามเกณฑ์ที่กำหนด ก่อนเข้าร่วมโครงการมีความพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

หลังเข้าร่วมโครงการ มิติทางสังคมด้านครอบครัวเข้มแข็ง การมีความเป็นอยู่ดีมีรายได้ประจำ การมีบ้านเป็นของตนเองและการมีความเป็นอยู่แบบพอเพียงตามสภาพนั้น มีการเปลี่ยนแปลงไปจาก ก่อนเข้าร่วม โครงการ คือต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นตามปัจจัยที่มากับการพัฒนา

คุณภาพชีวิต ต้องการเงินเพิ่มขึ้น คนในชุมชนจะมีรายได้ประจำ จากการรับจ้างปลูกป่าและงานตามโครงการต่างๆ คนหนุ่มสาวที่ไปทำงานในตัวเมือง และทุกคนครอบครัวจะมีบ้านอยู่อาศัยเป็นของตนเองตามสภาพและฐานะ สำหรับความเป็นอยู่อย่างพอเพียงของครอบครัวนั้นต้องปรับเปลี่ยนไป เพราะมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นมีหนี้สินซึ่งกู้ยืมมาจากกองทุนเพื่อซื้อรถจักรยานยนต์ ติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์ ซื่อทีวี วัสดุโอ และรถยนต์เป็นต้น หลายครอบครัวต่างก็มีหนี้สินพร้อมกับความเจริญที่เข้ามา ส่วนการคิดในอบายมุขของคนในชุมชนนั้นก็จะมีมากในคนหนุ่มสาวและคนวัยทำงาน เช่น การดื่มเหล้า ดื่มเบียร์ การออกไปรับประทานอาหารนอกหมู่บ้านหรือในตัวอำเภอ ติดการบันเทิง เรืองรมย์

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลักคือความมีพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกันแล้ว อยู่ในระดับ 2-4 รวมคะแนนในช่วง 5-12 คะแนน ดังนั้นมิติทางสังคมด้านครอบครัวเข้มแข็ง ตามเกณฑ์ที่กำหนด หลังเข้าร่วมโครงการยังพอเพียงตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับการมีหนี้สินและการออมอยู่ในระดับไม่พอเพียง

4. การสร้างชุมชนเข้มแข็ง จากคำถามที่ได้จากการสัมภาษณ์ถึงการที่ทุกคนมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ การช่วยเหลือกัน การจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์ในชุมชน การตั้งกลุ่มบ้านในชุมชน การผลิตอาหารหรือสินค้าจำหน่ายกันในชุมชนและการป้องกันภัยในชุมชน ผลการสังเคราะห์ข้อมูลตามตารางภาพผนวก 1 ในภาคผนวกพบว่า

ก่อนเข้าร่วมโครงการ การทำกิจกรรมใดๆ จะมีผู้ใหญ่บ้าน ผู้อาวุโสหรือผู้นำหมู่บ้าน มาชี้แจงและประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วม จะมีการช่วยเหลือกันโดยไม่ต้องจ้างเป็นแรงงานก็จะใช้วิธีการต่างตอบแทนกัน ถึงแม้ในชุมชนจะไม่มีการจัดกองทุนใดๆ คนในชุมชนก็จะอยู่แบบพึ่งพาอาศัยกันตามสภาพปัญหา การประกอบอาชีพส่วนมากก็จะเป็นการทำเกษตรมีรายได้พอแก่การยังชีพ โดยไม่ได้ตั้งกลุ่มส่งเสริมอาชีพใดๆ ในชุมชนจะไม่มีร้านค้าจำหน่ายอาหารหรือสินค้าอื่นส่วนมากหากต้องกระสิ่งของที่จำเป็นก็จะไปซื้อมาจากในเมืองหรือนอกหมู่บ้าน ด้านการจัดการป้องกันภัยในชุมชนก็จะเป็นหน้าที่ของทุกคน โดยมีผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชน เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นที่จะช่วยกันระงับภัย เช่น ภัยที่เกิดจากไฟป่า เป็นต้น สิ่งที่ทางหมู่บ้านประสบคือ เป็นที่พักยาเสพติดถือเป็นภัยร้ายแรงแต่เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองมาดำเนินการ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้วยหลักคือ ความมีพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันแล้ว อยู่ในระดับ 3-4 รวมคะแนนอยู่ในช่วง 9-12 คะแนน ดังนั้นมิติทางสังคมด้านการสร้างชุมชนเข้มแข็ง ตามเกณฑ์ที่กำหนด ก่อนเข้าร่วมโครงการ มีความพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

หลังเข้าร่วมโครงการ ด้านชุมชนเข้มแข็ง มีการเปลี่ยนแปลงไป การทำกิจกรรมต่างๆ จะมีเจ้าหน้าที่จากโครงการมากำหนดกิจกรรมของแต่ละหน่วยงาน คนในชุมชนจะไม่มีส่วนร่วมกัน คิดร่วมกันทำเหมือนเดิม หากมีกิจกรรมเกิดขึ้นก็จะให้คนในชุมชนมารับจ้างเป็นแรงงาน ดังนั้นการช่วยเหลือกันในชุมชนจะไม่เหมือนเดิม ทางโครงการจะมาช่วยเหลือในส่วนที่ชาวบ้านต้องการคือ ต้องพึ่งโครงการก่อนทุกครั้งหลังเข้าร่วมโครงการแล้ว ได้มีการจัดตั้งกองทุนในรูปแบบต่างๆ ทั้งกองทุนเงินล้าน ธนาคารข้าวเป็นต้น ให้คนในชุมชนได้กู้ยืมไปใช้จ่ายตามความจำเป็น นอกจากนั้น ได้มีการตั้งกลุ่มบ้านขึ้น เช่น กลุ่มทอผ้า กลุ่มอาชีพเกษตร กลุ่มดูแลความสะอาดบ้าน กลุ่มน้ำ กลุ่มพัฒนาและกลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น สำหรับการจัดตั้งร้านค้าในชุมชนจะมีการตั้งและจำหน่ายสินค้าที่จำเป็นจากภายนอก มาจำหน่ายบ้าง สำหรับการป้องกันภัยในชุมชนนั้นก็ได้มีการจัดตั้งชุดรักษาความปลอดภัยประจำหมู่บ้านหรือ ชรบ.ตั้งชุดป้องกันไฟฟ้า เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโครงการที่เข้ามาพัฒนา

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้ หลังเข้าร่วมโครงการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในหลัก คือ ความมีพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันแล้ว อยู่ในระดับ 2-รวมคะแนนอยู่ในช่วง 7-9 คะแนน ดังนั้นมิติทางสังคมด้านชุมชนเข้มแข็ง ตามเกณฑ์ที่กำหนด หลังเข้าร่วมโครงการ โดยรวมยังมีความพอเพียงตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

มิติทางวัฒนธรรม

1. การแต่งกาย ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในหัวข้อ เสื้อผ้าที่ใส่ประจำของชนเผ่า เสื้อผ้าที่ใส่ตามสมัยนิยม เครื่องประดับของชนเผ่า เครื่องประดับตามสมัยนิยม และเครื่องสำอางที่ใช้

ผลการสังเคราะห์ข้อมูลตามตารางภาคผนวก 1 ในภาคผนวกพบว่า

ก่อนเข้าร่วมโครงการ เสื้อผ้าและเครื่องประดับของชนเผ่า นั้น จะผลิตเองในชุมชน และซื้อมาจากภายนอกที่เป็นชนเผ่าเดียวกันตามฐานะ ตามเนื้อผ้าในราคาไม่สูงนักเสื้อผ้าและเครื่องประดับตามสมัยนิยมของคนในเมืองก็จะซื้อจากร้านค้าที่มีจำหน่ายในเมืองส่วนมากจะเป็นสินค้ามือสอง เช่น เสื้อกันหนาว กางเกงยีน เสื้อยืด เป็นต้น ราคาขึ้นอยู่กับคุณภาพของสิ่งของ ส่วนเครื่องสำอางที่ใช้นั้น จะใช้แป้งที่ผลิตมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นก่อน ส่วนเครื่องสำอางที่ผลิตที่มาจากภายนอกนั้น จะยังไม่มียากนัก ดังนั้นค่าใช้จ่ายจะไม่สิ้นเปลือง

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้วยหลักคือความมีพอประมาณการมีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกันแล้ว อยู่ในระดับ 3-4 รวมคะแนนอยู่ในช่วง 9-12 คะแนน ดังนั้น มิติทางวัฒนธรรมด้านการแต่งกายตามเกณฑ์ที่กำหนด ก่อนเข้าร่วมโครงการ มีความพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

หลังเข้าร่วมโครงการ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในคำถามเดียวกันพบว่า เสื้อผ้าและเครื่องประดับของชนเผ่าจะมีราคาแพงขึ้น และคนในชุมชนจะหาซื้อจากคนเผ่าเดียวกันที่อยู่นอกหมู่บ้านมากกว่าจะผลิตเอง ถึงแม้จะมีการส่งเสริมผลิตเองในชุมชน เนื่องจากมีโครงการพัฒนาเข้ามา คนในชุมชน มีรายได้เพิ่มขึ้น พร้อมๆ กับค่านิยมมาตรฐานะทางสังคมตามมา นอกจากนั้น เสื้อผ้าและเครื่องประดับตลอดจนเครื่องสำอางจะใช้ตามสมัยนิยมเหมือนคนในเมือง โดยมีการนำมาใส่ด้วยวัสดุทันสมัยใหม่มากขึ้น โดยเฉพาะคนหนุ่มสาวและคนวัยทำงานด้วยการแต่งตัว แต่งหน้าให้สวยงาม ดังนั้นก็จะมีค่าใช้จ่ายที่แพง เป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายที่มากขึ้น บางคนบางครั้งควักต้องกู้ยืมเงินจากกองทุนหรือจากพวกแหล่งเงินทุนจากคนที่มิฐานะในชุมชนเพื่อสนองความต้องการด้วย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้วยหลัก คือ ความมีพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกันแล้ว อยู่ในระดับ 2-3 รวมคะแนนอยู่ในช่วง 7-8 คะแนน ดังนั้นมิติทางวัฒนธรรมด้านการแต่งกายตามเกณฑ์ที่กำหนด หลังเข้าร่วมโครงการ โดยรวมยังมีความพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

2. อาหารและการบริโภค ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในหัวข้อ ข้าวที่บริโภค (การได้มา) อาหารประเภทพืชต่างๆ อาหารประเภทเนื้อสัตว์และแมลง อาหารสำเร็จรูป อาหารแปรรูป วิธีการปรุงอาหาร วิธีรับประทานอาหารและภาชนะที่ใช้ ผลการสังเคราะห์ข้อมูลตามตารางภาคผนวก 1 ในภาคผนวกพบว่า

ก่อนเข้าร่วมโครงการ การได้มาซึ่งข้าวที่บริโภคนั้น ชาวบ้านจะปลูกไว้กินเองในพื้นที่ที่จำกัด เพียงพอต่อการบริโภค หากปีไหนมีปัญหาที่เกิดจากธรรมชาติก็จะซื้อข้าวจากภายนอกมารับประทานซึ่งจะเสียค่าใช้จ่ายไม่มากนัก สำหรับอาหารประเภทพืชนั้นก็หาตามป่าชุมชนใกล้หมู่บ้านซึ่งมีตามฤดูกาล อาหารประเภทเนื้อก็จะเลี้ยงเป็ด ไก่ ไข่ไก่ และเนื้อ เลี้ยงหมู เลี้ยงวัวควายก็จะเอาไว้ใช้งานและขาย หากมีความจำเป็นก็ฆ่าและเนื้อจำหน่ายและรับประทานในงานเทศกาลหรือประเพณีประจําปี ส่วนอาหารประเภทแมลงนั้น จะมีตามฤดูกาลเช่นกัน อาหารสำเร็จรูปและอาหารแปรรูปนั้น ส่วนมากจะซื้อจากร้านค้าภายนอกหมู่บ้านและผลิตในหมู่บ้านบ้าง การรับประทานอาหาร จะล้อมวงกินกันเป็นครอบครัว คนที่สูงอายุยังใช้มือเปิบ เพราะความเคยชินสำหรับภาชนะที่ใช้ก็ยังนิยมใช้ใบตองรองบ้าง ใช้กระบอกไม้กับกะละมะพร้าวทำเป็นทัพพีและกระบอกตักน้ำ จะมีภาชนะที่ซื้อจากร้านค้าภายนอกมาใช้บ้าง เป็นวิถีชีวิตประจำวัน

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้วยหลัก คือ ความมีพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันแล้ว อยู่ในระดับ 3-4 รวมคะแนนอยู่ในช่วง 9-12 คะแนน ดังนั้นมิติทาง

วัฒนธรรม ด้านอาหารการบริโภคตามเกณฑ์ที่กำหนด ก่อนเข้าร่วม โครงการ มีความพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

หลังเข้าร่วมโครงการ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในคำถามเดียวกัน การได้มาซึ่งข้าวที่บริโภคนั้น หลังจากผลิตแล้วจะนำไปเก็บไว้กับธนาคารข้าวและจะซื้อข้าวจากภายนอกหมู่บ้านมาไว้รับประทาน อาหารประเภทพืชนั้น ก็จะมีตามฤดูกาลเนื่องจากป่าไม้ถูกทำลาย มีการแผ้วถาง ทำให้พืชบางชนิดหายไป เช่นเดียวกับอาหารประเภทเนื้อสัตว์และแมลงต่างๆ ก็ยังพอมีในหมู่บ้านและได้รับการสนับสนุนจากโครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม ให้มีการจำหน่ายเพิ่มรายได้ด้วย อาหารสำเร็จรูปก็นิยมหารับประทานจากนอกหมู่บ้านตามค่านิยมที่ได้ฟังจากโฆษณาอาหารแปรรูปได้รับการส่งเสริมจากโครงการรูปแบบต่างๆวิธีการปรุงอาหารนั้นก็จะใช้เตาถ่านและฟืนอยู่ สำหรับภาชนะนั้น จากการใช้หม้อดินเปลี่ยนมาเป็นหม้ออะลูมิเนียมเป็นส่วนมาก วิธีการรับประทาน ได้เปลี่ยนมาใช้ถ้วยชามแยกเป็นเฉพาะ โดยใช้ช้อนตักแกงที่ถูกต้องลักษณะ สำหรับภาชนะที่ใช้ก็ปรับเปลี่ยนมาใช้ภาชนะอะลูมิเนียม สังกะสี พลาสติกและแก้วน้ำมากขึ้น

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้วยหลัก คือ ความมีพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกันแล้ว อยู่ในระดับ 2-3 รวมคะแนนอยู่ในช่วง 7-10 คะแนน ดังนั้นมิติทางวัฒนธรรมด้านอาหารการบริโภค ตามเกณฑ์ที่กำหนด หลังเข้าร่วมโครงการมีความพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

3. ที่อยู่อาศัย ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในหัวข้อ รูปแบบการปลูกบ้าน วัสดุที่ใช้ในการปลูกบ้าน การจัดพื้นที่ในบ้านและการจัดพื้นที่ได้ดูบ้าน ผลการสังเคราะห์ข้อมูลตามตารางภาคผนวก 1 ในภาคผนวกพบว่า

ก่อนเข้าร่วมโครงการ การปลูกบ้านจะมีรูปแบบเฉพาะของชนเผ่าโดยจะนิยมปลูกบ้านไม่สูงนัก ประมาณ 1-2 เมตร ฝาบ้านทำด้วยไม้ไผ่ขัด หลังคามุงด้วยใบตองหรือหญ้าคา วัสดุที่ใช้ในการปลูกบ้านก็จะหาตามป่าใกล้หมู่บ้านก่อน โดยไม่ต้องซื้อขึ้นอยู่กับการต้องการ หลังจากที่ได้ปลูกบ้านแล้วได้มีการจัดพื้นที่บนบ้าน โดยจะไม่จัดแบ่งเป็นห้องเหมือนบ้านทั่วไป (มีบางหลังจะกันเป็นสัดส่วน) คนในครอบครัวจะนอนรวมกันและมีครัวไฟ (สถานที่ประกอบอาหาร) อยู่บนบ้าน สำหรับการจัดพื้นที่ได้ดูบ้านก็จะเป็นที่เก็บฟืน เป็นที่อยู่ของสัตว์ เช่น หมู เป็ด ไก่ บางหลังจะมีได้ดูสูงประมาณ 2 เมตร ก็จะใช้สำหรับทอผ้าหรือผูกวัว ควาย และครกตำข้าว เป็นต้น ค่าใช้จ่ายจะไม่สูงนักขึ้นอยู่กับขนาดของบ้าน

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้วยหลัก คือ ความมีพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกันแล้ว อยู่ในระดับ 3-4 รวมคะแนนอยู่ในช่วง 9-12 คะแนน ดังนั้นมิติทางวัฒนธรรมด้านที่อยู่อาศัยตามเกณฑ์ที่กำหนด ก่อนเข้าร่วมโครงการมีความพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

หลังเข้าร่วมโครงการ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสัมภาษณ์ในคำถามเดียวกัน พบว่าการปลูกบ้านของชาวบ้านจะเน้นค่านิยมที่แข่งขันกันตามฐานะ เพราะลูกได้รับการศึกษาสูงขึ้นและไปทำงานนอกหมู่บ้าน มักจะนำเพื่อน ๆ มาเที่ยว จะปลูกบ้านให้เน้นความทันสมัย วัสดุที่ใช้จะมีการก่ออิฐ โบริกปูน หลังคา มุงกระเบื้องหรือสังกะสีซื้อมาจากภายนอกเพิ่มจำนวนมากขึ้น การจัดพื้นที่ภายในบ้านก็จะแบ่งเป็นห้องแยก เป็นสัดส่วนเฉพาะ การจัดพื้นที่ใต้ถุนบ้านเกือบทุกบ้านจะปล่อยโล่งไว้ ทำความสะอาดไม่ได้ใช้ประโยชน์เหมือนเดิม โรงครัวและห้องน้ำจะแยกออกจากตัวบ้าน ไม่คงรูปแบบบ้านของชนเผ่าไว้ให้เห็นดังเดิม โดยค่าใช้จ่ายสูงต้องกู้ยืมจากกองทุนมาปลูกสร้าง

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้วยหลัก คือ ความมีพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกันแล้วอยู่ในระดับ 2-3 รวมคะแนนอยู่ในช่วง 7-9 คะแนน ดังนั้นมิติทางวัฒนธรรมด้านที่อยู่อาศัยตามเกณฑ์ที่กำหนด หลังเข้าร่วม โครงการยังมีความพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

4. การรักษาโรค ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในหัวข้อ วิธีการรักษาโรค การใช้สมุนไพร การใช้ยาปฏิชีวนะและสถานที่รักษาโรค ผลการสังเคราะห์ข้อมูลตามตารางภาคผนวก 1 ในภาคผนวกพบว่า

ก่อนเข้าร่วมโครงการ วิธีการรักษาโรคนั้นจะมีการใช้ไสยศาสตร์ตามความเชื่อ เช่น การเสก เป่า คัมน์น้ำมนต์ การเลี้ยงผีบรรพบุรุษและการใช้สมุนไพร เป็นต้น สำหรับการ ใช้สมุนไพรก็นำพืชที่มีสรรพคุณทางยาที่บรรพบุรุษเคยใช้สืบๆ กันมา ทั้งยาภายนอกและยากินและรมตามภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับการ ใช้ยาปฏิชีวนะใหม่นั้น ก็จะใช้ตามคำแนะนำของแพทย์ประจำตำบลหรือคนที่เคยอยู่ในเมืองและเคยใช้มาก่อน เช่น ยาแก้ ไข้แก้หวัด ยาต้ม ยาพลา เป็นต้น สถานที่ใช้รักษาโรคจะใช้ตามบ้านผู้ป่วยก่อน หรือศาลากลางหมู่บ้านตามแต่กรณี ขึ้นอยู่กับอาการของผู้ป่วย และหากมีอาการมากต้องนำส่ง โรงพยาบาลประจำอำเภอและในตัวจังหวัด

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามแนวหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้วยหลัก คือ ความมีพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันแล้ว อยู่ในระดับ 3-4 รวมคะแนนอยู่ในช่วง 9-12 คะแนน ดังนั้นมิติทางวัฒนธรรมด้านการรักษาโรค ตามเกณฑ์ที่กำหนด ก่อนเข้าร่วม โครงการมีความพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

หลังเข้าร่วมโครงการ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในข้อความเดียวกัน วิธีการรักษาโรคนั้น ยังใช้แบบไสยศาสตร์แผนโบราณตามภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่แต่ไม่มาก ส่วนมากจะไปใช้การรักษาแผนปัจจุบันตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่โครงการตามคลินิก หรือโรงพยาบาลของรัฐและใช้บริการจากโครงการ 30 บาท รักษาทุกโรคตามนโยบายของรัฐ การใช้สมุนไพรก็จะใช้เฉพาะที่

จำเป็นที่เคยใช้มาและเห็นผลว่า สามารถบรรเทาหรือหายจากโรคได้ ผู้สูงอายุยังนิยมใช้สมุนไพรที่หาได้ในชุมชนอยู่ การใช้ยาปฏิชีวนะแผนปัจจุบันนิยมใช้มากขึ้นเพราะหลังจากโครงการเข้าไปจะมีหน่วยแพทย์เคลื่อนที่มาให้คำแนะนำ และอบรมชาวบ้านในการใช้ยาเฉพาะโรคนั้นๆ หรือผู้ป่วยซื้อมาจากร้านขายยาด้วยการบอกอาการของโรคให้คนขายประจำร้านขายยาและจัดยาให้ และสถานที่รักษาโรค หากเป็นไม่มากนักก็จะใช้บ้านผู้ป่วยเพื่อบรรเทาอาการแต่หากมีอาการเพิ่มขึ้น จะต้องไปยังคลินิกหรือโรงพยาบาลในตัวอำเภอเป็นสถานที่รักษา ต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเป็นภาระของครอบครัว

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้วยหลัก คือ ความมีพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันแล้ว อยู่ในระดับ 3-4 รวมคะแนนอยู่ในช่วง 9-10 คะแนน ดังนั้นมิติทางวัฒนธรรมด้านการรักษาโรค ตามเกณฑ์ที่กำหนด หลังเข้าร่วมโครงการยังมีความพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง